

Šveicarijos lietuvių žinios

Neperiodinis leidinys Nr. 13 (20)

Pirmas leidinys išėjo 1951 m., iki 1953 m. buvo išleisti 7 numeriai. Laikraštis atgaivintas 2001 m. gruodžio mėn.

2008 metų lapkritis

Pasikeitimai LR Ambasadoje Berne

RŪTA GENIENĖ

Mieli tautiečiai,

Nuo šių metų rugsėjo 1 dienos pradėjau savo diplomatinę veiklą LR ambasadoje Berne.

Esu teisininkė, dirbau juriste įvairiose Lietuvos įstaigose, o nuo 1993-ųjų tarnauju Užsienio reikalų ministerijai.

Taip jau likimas sudėliojo, kad į tarnybas užsienyje sėkmingai išvykstame kartu su vyru Sauliumi Geniu – Užsienio reikalų ministerijos valstybės tarnautoju. Jis – ekonomistas ir ambasadoje atlieka finansininko, administratoriaus, vizitų ir ambasados renginių organizatoriaus funkcijas. Kartu su vyru jau esame dirbę LR ambasadoje Bonoje, Berlyne (1999 m. organizavome ambasados perkėlimą iš Bonos į Berlyną), Vienoje (kur atstovavome taip pat ir Slovėnijai, Slovakijai, Kroatijai bei Lichtenšteiniui), štai šiemet rotacijos būdu buvome paskirti į vieną iš „jauniausių“ ambasadų Berne.

Kartu su mumis į Berną atvyko ir mūsų vienuolikametis sūnus Kasparas. Kiti du sūnūs - Aurimas ir Donatas, baigia studijas Bonoje ir Vilniuje. 1997-2000 metais jie mokėsi Huetenfeldo (Vokietijoje) lietuvių

*Rūta Genienė, Ambasadoriaus patarėja
(D. Brunner nuotr.)*

gimnazijoje.

Kadangi visose minėtose atstovybėse atlikau konsulinės funkcijas, dažnai šalia kitų darbų man būdavo deleguotos ir darbo su bendruomene bei rinkimų organizavimo funkcijos, todėl tikiuosi, kad su Šveicarijos lietuvių bendruomene užsiėms nuoširdus ir brandus bendradarbiavimas.

Lietuvių kalbos konferencija Šveicarijoje

JŪRATĖ CASPERSEN

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui skirtas renginys – tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuvių kalbos reikšmė ir vieta Europos kontekste“, vyko 2008 m. birželio 4-6 d. Šio renginio iniciatoriai - Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės aktyvas, bendradarbiaujant su partneriais Lietuvoje: Lietuvių kalbos institutu ir Lietuvos institutu, talkinant Vilniaus universitetui ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui prie LR vyriausybės bei globojant

LR Ambasada Berne. Konferencija vyko Fribūro, Berno ir Ciuricho universitetuose. Projekto tikslas - suburti Lituanistikos studijų dėstytojus ir mokslininkus į tarptautinę konferenciją ir tuo atkreipti Šveicarijos akademinės ir universitetinės visuomenės dėmesį į gilią lietuvių kalbos dėstymo ir tyrimo tradicijas Šveicarijoje, kurios, gyvausios daugiau nei 60 metų, buvo sustabdytos 2001 metais. Trijų dienų konferencijoje dalyvavo 24 mokslininkai iš 10 šalių: Italijos, Vokietijos, Čekijos, Rusijos, Lenkijos, Latvijos, Prancūzijos, JAV,

Nukelta į 2 psl.

Dėmesio!

2009 metų Vasario 16-osios šventė vyks vasario 21 dieną Ciuriche, Marijos Lourdes katalikų bažnyčios žemutinėje salėje. Informacija bus išsiųsta ir paskelbta internetinėje svetainėje www.lietuviai.ch sausio gale.

Šio numerio temos:

- ♦ Prisistato Rūta Genienė, naujoji Ambasadoriaus patarėja.
- ♦ Lietuvių kalbos konferencija Šveicarijos universitetuose.
- ♦ Už nuopelnus Lietuvai apdovanoti du Šveicarijos profesoriai.

*Prof. Dr. J. P. Locher
(D. Brunner nuotr.)*

- ♦ Ciuricho miesto specialistų vizitas Vilniuje.
- ♦ Alytaus mokytojų vizitas Ciuriche.
- ♦ Lietuviška daina Lugane.
- ♦ Šveicariškos dainos Pažaislyje.
- ♦ Kelionė į Frankfurto knygų mugę.

*J. Vaitkevičienė ir J. Caspersen su Mariam Jovaiša,
knygos „Neregėta Lietuva“ autoriumi*

- ♦ Seminaras bendruomenių žiniasklaidininkams Birštone.
- ♦ Interviu su Dr. Simonu Žmuidzinu.

Tęsinys iš 1 psl.

JAV, Šveicarijos ir Lietuvos.

Konferencija praėjo labai sklandžiai ir yra konkrečių ženklų, kad ji pasiekė savo tikslą. Berno universiteto Slavų kalbų ir literatūrų instituto profesorius Y. Kakridis, bendradarbiaujant su Fribūro universiteto Slavistikos katedra, pranešė LR Ambasada Berne apie siūlomą įsteigti lietuvių kalbos lektoratą prie Berno universiteto ir prašė Lietuvos valstybę prisidėti prie lektorato steigimo ir plėtojimo. Lietuvių kalba bus pasiūlyta studijuojantiems slavistiką Bakalauro ir Magistro programų studentams kaip laisvai pasirenkama antra kalba. Dėstymas yra planuojamas nuo 2009m. rudens semestro.

Kas paskatino ŠLB ryžtis tokiam grandioziniam projektui, neturint šalyje tos srities specialisto ir ko prireikė, kad idėja virstų žodžiu, o žodis virstų kūnu?

Baltistikos ir Lituistikos studijos Šveicarijoje turi daugiau nei 60 metų istoriją. Nuo praėjusio šimtmečio ketvirto dešimtmečio iki 1981 metų lietuvių kalba buvo dėstoma ir tyrinėjama Ciuricho universiteto Indogermanistikos institute. Iš pradžių čia darbavosi profesorius Manu Leumann, po jo iki 1981 metų - profesorius Ernst Risch. Profesoriai dėstė lietuvių kalbą, vedė komparatyvinės kalbotyros seminarus. Šveicarijos lietuviai buvo kviečiami į institutą paskaityti lietuviškų tekstų senąją filologiją studijuojantiems studentams. Šveicarė Ursula Sigg yra iki šiol išlaikiusi savo konspektus iš paskaitų ir seminarų Ciuriche, kuriuos lankė 1967-74 m. Prof. E. Risch išėjus į pensiją, penketą metų institute nebuvo profesoriaus, besidominčio baltistika. 1986 m. šio instituto vadovo kėdę užėmė ir iki šiol jam vadovauja iš JAV atvykęs profesorius George Dunkel (g. 1948), gerai lietuviams pažįstamo šveicaro kalbininko, germanisto ir baltisto Alfredo Senno, mokinyš. Jis nekalba lietuviškai, todėl sisteminis lietuvių kalbos dėstymas nebuvo tęsiamas. Tiesa, profesorius G. Dunkel kas 4-5 metai vedavo seminarus, kur lietuvių kalbos struktūra ir savybės buvo lyginamos su kitomis klasikinėmis kalbomis. Tų semestrų metu profesorius ieškodavo, kas galėtų mokyti gyvosios lietuvių kalbos.

Ypač reikšmingas baltistikos ir lituanistikos dėstymas ir tyrinėjimas vyko Berno universitete 1970 - 2001m. Ši veikla siejama su profesoriaus Jan Peter Locher (g. 1934) vardu. Jo pastangomis baltistika buvo įtraukta kaip lygiavertis studijų objektas į baltų ir slavų kalbų ir literatūrų instituto dėstomų dalykų sąrašą. Vyko planinis ir sistemingas baltų kalbų tyrimas ir lietuvių kalbos mokymas. Profesoriaus auditorijoje buvo išmokslintos net kelios dešimtys baltistų. Per tris dešimtmečius, didžia dalimi prof. J.P. Locher pastangomis, universitete surinkta įspūdinga lituanistikos biblioteka. Joje - virš 600 knygų, beveik visa lietuvių literatūros klasika, didžiuliai lietuvių kalbos žodynai ir kalbos vadovėliai.

2001 m. Berno universitetui pakeitus lingvistinių studijų kryptį (pasirinkus Rytų Slavų kalbas), Baltistikos studijos buvo nutrauktos ir ta studijų kryptis dingo net iš instituto pavadinimo. Profesorius J. P. Locher priešinosi tokiam sprendimui, kreipėsi į Lietuvos ir Latvijos vyriausybes, prašydamas palaikymo jo kovoje dėl baltų kalbų išlikimo mokymo programose. Tokius prašymus Lietuvai išgirsti dar buvo per anksti. Tada profesorius J.P. Locher ir toliau savo iniciatyva ir be atlyginimo vedė lietuvių kalbos fakultatyvą ir visomis progomis skatino lietuvių bendruomenės valdybą ieškoti

būdų atgaivinti galias lituanistikos studijų tradicijas.

Lituanistikos studijos ir bendruomenė

Tik atsiradus pavojui Lituanistikos studijoms Šveicarijoje, mūsų bendruomenės aktyvas ėmė ieškoti būdų neleisti joms nunykti, palaikė prof. J.P. Locher jo demaršuose pas Lietuvos Švietimo ir Mokslo ministrus. ŠLB pirmininkas V. Dargužas tuo klausimu vyko pas Vilniaus Universiteto rektorių R. Pavilionį. Lituanistikos studijas Berno universitete ištiko tas pats likimas kaip ir daugelį kitų rečiau vartojamų kalbų - neskaitlingos auditorijos esančios nuostolingos ir todėl uždarnos. Pavieniai protestai nedavė teigiamų rezultatų. Prof. J. P. Locher išėjo į pensiją, toliau kovojo prieš nepriimtinas lingvistikos kryptų keitimo tendencijas, bei toliau savo iniciatyva mokė šveicarus lietuvių kalbos. Jam į pagalbą atėjo jo studentas Ekkehard Bornträger, kuris profesoriaudamas Fribūro universitete Anglistikos-slavistikos katedroje, savo iniciatyva pradėjo vesti lietuvių kalbos fakultatyvą penktadieniais. Šveicarijos lietuviai artimai bendravo su abiem profesoriais ir neretai pagelbėjo jiems lietuvių kalbos klausimais. Kilo naujų idėjų, kaip atgaivinti Lituanistikos studijas Šveicarijoje.

Artėjant Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui, aiškėjo mūsų siekis surengti akciją, kuri atkreiptų Šveicarijos akademinių ir universitetinių visuomenės dėmesį į mirštančią ilgą Lituanistikos studijų tradiciją Šveicarijoje. Pirmiausiai aplankė Fribūro ir Ciuricho universitetų vadovus; pasidomėjome kiek palaikymo savo akcijai iš jų sulauktume. Fribūro universiteto rektorius prof. Guido Vergauwen yra labai palankus lietuviams ir nedelsdamas pakvietė bendradarbiauti Slavistikos katedros vadovaujančią profesorį Jens Herlth. Kiekvienas sėkmės žingsnis teikė vis didesnio pasitikėjimo. Praėjus kiek laiko, jau žingsniavau į Ciurichio universiteto Indogermanistikos institutą susitikti su prof. George Dunkel. Išdėsciau jam idėją apie tarptautinę konferenciją, kurioje susirinkę žymiausi baltistai ir lituanistai savo buvimu Šveicarijos universitetuose atkreiptų į tai dėmesį. Profesoriaus G. Dunkel nuotaikos buvo gan pesimistinės, nes Universitete jaučiamos tendencijos mažinti ir naikinti viską, kas neneša pelno. Tačiau neatstūmė.

Berno universiteto durys buvo sandariau uždarytos. Čia mums labai pagelbėjo LR Ambasados oficialūs laišakai, kurie kvietė bendradarbiauti ar bent vienai dienai atverti Berno universiteto duris Lietuvių kalbos konferencijai.

Lygiagrečiai vyko partnerių ieškojimas Lietuvoje. Gerai suvokėme, kad be rimtų ir kompetentingų partnerių tokio renginio neįvykdysime. Šiam darbui maloniai pasisiūlė Lietuvių kalbos instituto direktorė Dr. Jolanta Zabarskaitė, vėliau pavedė tą darbą Dr. prof. Grasildai Blažienei, kuri ne tik atliko visą mokslininkų atrankos procesą, paruošė programą, bet ir konferencijos metu vadovavo dviejoms sesijoms. Taip pat sėkmingai pravedė „Apvalaus stalo“ diskusiją, kurioje dalyvavo

Dr. Prof. Grasilda Blažienė

Tęsinys iš 2 psl.

Šveicarijos akademinės ir universitetinės bendruomenės atstovai.

Svarbūs konferencijos organizavimo faktoriai buvo finansavimas ir nuodugnus konferencijos dalyvių logistikos reikalų tvarkymas. Buvome labai dėkingi Lietuvos Institutui, sutikusiam šiame projekte dalyvauti, tai - direktorė Saulė Mažeikaitė, palanki progresyviems projektams ir projektų koordinatore Monika Kondratavičiūtė.

Visos trys grandys – Šveicarijos lietuvių aktyvas, Lietuvių kalbos institutas ir Lietuvos Institutas – pradėjo rimtą ruošimąsi konferencijai. Dabar jau nebe taip svarbu, kiek laiškų ir telefono skambučių, papildytų ir perrašytų projektų buvo išsiųsta ir gauta, kol galėjome pasakyti - konferencija įvyks! Šį renginį finansiškai rėmė visi projekto partneriai, bet didžioji paramos dalis atėjo iš Lietuvos kultūros ir sporto rėmimo komiteto, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LR vyriausybės ir LR vyriausybės rezervo fondo.

Pati svarbiausia konferencijos dalis Šveicarijos lietuviams buvo „Apvalaus stalo“ diskusija, kurios tema - „*Lituanistinių studijų ir tyrimų perspektyvos Europoje*“. Joje kalbininkai pasidalino informacija apie Lituanistikos studijų padėtį įvairiuose Europos ir JAV universitetuose. Į šią sesiją buvo pakviesti Šveicarijos akademinės visuomenės atstovai iš įvairių mokslo institucijų, susijusių su kalbų ir istorijos dėstymu, taip pat politikai ir Parlamento nariai, kuriojantys mokslo ir švietimo klausimus. Informaciją apie Lietuvių kalbos konferenciją ir jos programą platinome per universitetų laikraščius, skelbimų lentas, interneto svetaines, išsiuntėme apie 200 laiškų Šveicarijos politiniams ir akademiniais veikėjams. Visa tai buvo padaryta tik saujelės

Šveicarijos lietuvių bendruomenės aktyvisčių. Fribūre už Konferenciją buvo atsakinga Milda Matulaitytė – Feldhausen. Jai talkino jos vyras Christian Feldhausen, gražiausiai kalbantis lietuviškai šveicaras bei aktyvus bendruomenės narys ir pagalbininkas Dimitri de Faria e Castro. Berne nenuilstamai darbavosi ŠLB valdybos narė, Berno universiteto studentė ir LR Ambasados darbuotoja Laima Maldūnaitė Christ. Jos dėka buvo palaikomas glaudus ryšys su prof. J.P. Locher ir Berno Universiteto vadovybe. Ciuriche darbavosi ir veiklą su partneriais Lietuvoje koordinavo ŠLB valdybos pirmininkė Jūratė Caspersen. Diana Brunner atliko daugelį administravimo darbų, fotografavo ir visas dienas lydėjo svečius.

Didžiuojamės ir nuoširdžiai dėkojame visiems organizatoriams ir rėmėjams, Lietuvos ir Europos universitetų dėstytojams ir mokslininkams, Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės nariams, prisidėjusiems prie sėkmingo renginio, garsinančio lietuvių kalbos ir Lietuvos vardą Šveicarijoje. Tikėkimės, kad tai padės atgaivinti Alpių šalyje mirštančią Lituanistikos studijų tradiciją.

Tarptautinės mokslinės konferencijos atidarymas vyko Fribūro Universitete. Fone - akademinės lietuvių bendrijos „Lithuania“ vėliava. (D. Brunner nuotr.)

Už nuopelnus Lietuvai apdovanoti du Šveicarijos profesoriai

LAIMA MALDŪNAITĖ CHRIST

2008 metų birželį LR Prezidento Valdo Adamkaus dekretu du Šveicarijos piliečiai buvo apdovanoti Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Liepos 6-osios, Valstybės dienos, proga.

Ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi buvo apdovanotas profesorius, Pasaulio ekonomikos forumo steigėjas ir vykdytysis pirmininkas Klaus Schwab, gyvenantis Ženevoje.

LR ambasada Šveicarijoje pasiūlus ir Šveicarijos lietuvių bendruomenei vieningai pritarus, sėkmingai buvo pateikta profesoriaus, dr. Jan Peter Locher kandidatūra. Iškilmingoje ceremonijoje LR prezidentūroje liepos 6-ąją profesorius svečio teisėmis Prahos Karolio universitete buvo įteiktas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžius.

Ta proga norime trumpai supažindinti su Ittigene prie Berno gyvenančio šveicaro intelektualo gyvenimu ir jo veikla, susijusia su lietuvių kalba ir literatūra.

Jan Peter Locher gimė 1934 m. rugpjūčio 1 d., Berno kantone, Šveicarijoje. Pradedant nuo 1970 metų, profesoriaus Locherio literatūros, lingvistikos ir kalbos istorijos tyrimų sritys buvo nukreiptos į periferinių kalbų ypatumus ir jų mokymo skatinimą. 1973 metais mokslininkas bendradarbiavo išleidžiant lietuvių-vokiečių žodyną, išanalizavęs E. Mieželaičio, V. Bložės, G. Patacko tekstus. 1980- taisiais m. spausdino publikacijas ir skaitė paskaitas Lietuvoje, Šveicarijoje ir kitose Europos šalyse. Nuo 1987 m. pradėjęs profesoriauti Berno Universitete, kiekvieną semestrą vedė paskaitas ir kolokviumus tiek lietuvių kalbos gramatikos, tiek literatūros ir poezijos srityje, ypatingą dėmesį kreipdamas į D.Kajoko, A.Kalanavičiaus, S.Gedos, J.Apučio, G.Grajausko, R.Gavelio kūrybą.

Nukelta į 4 psl.

Tęsinys iš 3 psl.

Lietuvių kalbos palyginamieji tyrimai, literatūra, poetika ir mokymas ypatingai buvo atgaivinti aštuntame ir devintame dešimtmetyje Berno Universiteto slavistikos katedroje, profesoriaujant Jan Peter Locherui.

Kelios dešimtys jo vadovaujamų studentų sėkmingai užbaigė lituanistikos studijas ir net keletas iš jų pasirinko lietuvių kalbą tolimesniam darbui.

Profesorius savo ilgametę ir nenutrūkstančią veiklą siekė ir politinių tikslų. Kaip niekas kitas, galėdamas įvertinti kalbos

reikšmę tautos identitetui ir išlikimui, jisai skleidė visuomenėje žinias apie lietuvių kalbą ir kultūrą, ypatingai svarbią Lietuvai esant sovietinėje okupacijoje.

Mokslininkas ir kalbininkas Locheris didžia dalimi prisidėjo prie demokratinių tradicijų išlaikymo Lietuvoje, bendraudamas su savo srities specialistais per „geležinę uždangą“ bei Lietuvos, kaip tautos, nepraradusios kalbos ir žodžio laisvės nepaisant sovietinės cenzūros socialistinio realizmo sąlygomis.

Ciuricho miesto planavimo specialistų vizitas Vilniuje

VILJA BISCHOFF- HANDSCHIN

2008 m. birželio 19 – 23 d. Vilniuje viešėjo šešiolika geriausių Ciuricho miesto planavimo, miestovaizdžio ir gamtos apsaugos specialistų: Ciuricho miesto Tarybos narys Martin Vaser, Miesto-vaizdžio departamento direktorius Ernst Tschannen, Vyriausias miesto architektas Franz Eberhard, taip pat žinomi miesto ekologai, landšaftininkai, gamtininkai. Vilniaus savivaldybė pakvietė juos į konferenciją „Miesto želdynų planavimas ir valdymas“. Visi degė smalsumu, kaip gi atrodo buvusi Sovietinės respublikos sostinė. Niekas joje dar nebuvo

buvęs. Nuotykiškai prasidėjo tarpiniame Frankfurto oro uoste, kai dėl didžiulių eilių prie kontrolinių praėjimų šeši žmonės nespėjo į lėktuvą. Laimei, „atsilikėliai“ galėjo atskristi vėlai vakare, ir konferencija įvyko.

Vilniaus savivaldybės Tarybos posėdžių salė pritrenkė savo dydžiu. Gal todėl, kad ji buvo apytuštė: atėjo tik tie, kurie neskubėjo išvažiuoti Joninių švęsti... Buvo keista, kad nepasirodė niekas iš miesto Tarybos narių, kad ir porai pasveikinimo žodžių – juk vizitas buvo oficialus.

Pirmoje konferencijos dalyje pranešimus skaitė Vilniaus Plėtros departamento direktorius Artūras Blotnys, departamento Tarptautinių projektų poskyrio vedėja Aušra Sičiūnienė, miestovaizdžio skyriaus vedėja Vaiva Deveikienė ir kt. Kelionės vadovai kilusiai iš Vilniaus, pranešimai pasirodė labai įdomūs ir aktualūs. Svečiai buvo šiek tiek nusivylę, nes pasigedo gyvumo, ryšio su publika.

Labiausiai vis dėlto nuvylė prastas anglų kalbos mokėjimas. Labai gaila, kai dėl šios priežasties Vilniaus specialistai jautėsi suvaržyti, negalėjo papasakoti daug naudingų ir įdomių dalykų. Dėl to negalėjo išsivystyti rimta ir nuoširdi diskusija, užsimegztų artimesni ryšiai. O šveicarai taip viskuo domėjosi, tiek klausimų turėjo...

Po konferencijos svečiai buvo pakviesti prie Vilniaus miesto maketo, esančio Vilniaus savivaldybėje. Gaila, kad ten pasitikusi darbuotoja nesugebėjo beveik nieko apie tą maketą papasakoti, nežinojo net, koks jo mastelis.

Suorganizuota įdomi išvyka tema „Vilniaus gamtinė struktūra ir jos įtaka istorinei urbanistinei raidai“ į miestą patiko

Ciurichiečiai Vilniaus Katedros aikštėje (autorės nuotr.)

svečiams. Jie liko patenkinti ir Vilniaus pilių komplekso archeologo pasakojimu, kuris gerai kalbėjo vokiškai. Taip pat šveicarai buvo sužavėti Vilniaus vaizdu iš Gedimino pilies bokšto, patiko, kad Vilnius taip gražiai išsidėstęs tarp dviejų upių, toks žalias, žavėjosi, kad Vilnelės kalvos dar neužstatytos. Taip pat barokinio stiliaus mylėtojai negalėjo atsigrožėti puikiomis bažnyčiomis.

Nežiūrint sunkumų, pirmi šveicarų išspūdžiai apie Vilnių buvo labai teigiami. Jie pastebėjo, kad miestas labai gyvas, atviras naujovėms, turintis daug planų, vilčių ir didelį potencialą. Taip pat krito į akį daugelis sovietiniais laikais statytų pastatų, kaip architektūriškai įdomūs ir originalūs, pvz., buvę Sporto rūmai, Santuokų rūmai, Operos ir baleto rūmai ir kt. Pasirodo, ne viskas iš sovietinio palikimo yra blogai... Tuo tarpu modernūs pastatai Konstitucijos prospekte išpūdžio nepadarė: visam pasauliui panašių pilna.

Kitą dieną buvo dvi teminės išvykos: „Saugomų teritorijų pritaikymas poilsiui ir pažinimui“ bei „Kraštovaizdžio architektų darbai įprasminant miesto erdves“. Jų metu svečiai susipažino su Verkių ir Pavilnių regioniniais parkais, pripažino, kad jie gerai tvarkomi, kad turi didelį potencialą kaip svarbios miestui poilsio zonos. Didelį išpūdį padarė Antakalnio kapinės, ypač senoji dalis: savo melancholiška romantika, senais medžiais ir koplytėlėmis. Delegacija susipažino su kraštovaizdžio architektų darbais: skvereliu Šiaurės miestelyje bei gyvenamaisiais pastatais Raitininkų gatvėje. Čia dar labiau išryškėjo, kad abiejų šalių specialistai kalba skirtingais lygmenimis: ne tiek dėl skirtingų kalbų, kiek dėl skirtingų profesionalumo reikalavimų:

Nukelta į 5 psl.

Tęsinys iš 4 psl.

(pvz., tai, ką Lietuvoje projektuoja kraštovaizdžio architektas, Šveicarijoje suprojektuoja sodininkas). Šveicarų klausimas, kaip Lietuvoje reglamentuojama naujai statomo namo gyvenimo kokybė, buvo nesuprastas.

Popietinės išvykos metu delegacijos nariai apgailestavo, kad Neries pakrantės apleistos, ypač Valakampių pliažai.

Svečiai susipažino ir su lietuviška virtuve. Belmonto restorane ragavo lietuviško maisto: daugeliui patiko kepta duona su sūriu, bulviniai blynai, cepelinai. Į spanguolių kisielių žiūrėjo skeptiškai... Šveicarai kelionės pabaigoje buvo sužavėti lietuvišku alumi bei maistu už tai, kad jis toks šviežias ir natūralus, tikėjosi, kad jis toks ir išliks, nepasiduos globalizacijai.

Vakare delegacija apsilankė Vilniaus Televizijos bokšte.

Visus labai sužavėjo išpūdingas Vilniaus vaizdas iš viršaus, nebuvo galo klausimams: kas ten, o kas gi ten per krūvos mažų „namukų“. Ogi tai, pasirodo, metaliniai garažai...

Jiems tai buvo keista...

Šveicarai taip pat pastebėjo, kad palyginus su šiandiena, sovietiniais laikais statyta daug planingiau, laikantis tam tikros koncepcijos. Lietuvos architektai tais laikais tikrai buvo patys geriausi Sovietų Sąjungoje.

Šveicarai pripažino, kad Vilnius, kaip ir Ciurichas, kenčia nuo mašinų. Anot ciurichiečių, reiktų jų pavyzdžiu sutvarkyti viešąjį transportą taip, kad žmonės panorėtų važinėti juo į darbą. Dar vienas įdomus šveicarų klausimas, kilęs bežiūrint į „dėžučių“ kvartalus: ar yra Vilniuje getai? Gerai, kad bent tokios problemos Vilniuje nėra...

Paskutinę vizito dieną delegacija apsilankė Vilniaus universiteto Kairėnų botanikos sode, kuriame Vilniaus savivaldybė atsisveikinimui suruošė puikų pikniką lauko pavėsinėje.

Ciuricho delegacija nuoširdžiai padėkojo Vilniaus savivaldybės atstovams už malonų ir turiningą priėmimą, įteikė atminimo dovanas.

Šveicarijos švietimo atstovai svetingai priėmė mokytojų iš Lietuvos delegaciją

ILONA KATKIENĖ

Balandžio pabaigoje Lietuvos šiuolai-kinių didaktikų centras Šveicarijos lietuvių bendruomenės (ŠLB) pirminkės Jūratės Caspersen paprašė suorganizuoti Lietuvos mokytojų delegacijai profesinį seminarą Šveicarijoje.

Žinant šveicariško planavimo ypatumus, kai susitikimų planai yra sudaromi mažiausiai prieš pusmetį, vilčių, kad pavyks suorganizuoti renginį buvo mažai.

Tačiau Lietuva ir Šveicarijoje turi ištikimų draugų – „Pro Balticum“ sekretoriaus Hans Graf pagalbos dėka pavyko suorganizuoti Lietuvos pedagogams vizitą į Ciuricho švietimo valdybą ir į Kantono mokyklą suaugusiems.

ŠLB valdybos atstovės J. Caspersen ir D. Brunner padėjo organizaciniuose reikaluose bei vertėjavo jų metu, o aktyvios bendruomenės narės V. Bischoff-Handschin bei E. Peter paruošė lietuviškus profesinių klausimų-atsakymų vertimus.

Daug išgirstų ir pamatytų dalykų smarkiai nustebino Lietuvos mokytojus. Ne tiek atlyginimų dydis, kiek valstybės pasitikėjimas mokytojais ir jų profesinė laisvė pribloškė lietuvius. Prioritetu laikydami mokinių interesus šveicarų pedagogai patys nustato mokomosios medžiagos gilumą, apimtį, dėstymo struktūrą ir seką, savo nuožiūra renkasi priimtinausias metodikas ir ugdymo formas, o iš švietimo valdybos gauna visapusišką informaciją ir paramą. Konferencijos diskusijoje didžiausią šveicarų sumišimą sukėlė klausimas apie mokytojų kvalifikacijos kėlimą. „Kvalifikacinių kategorijų nėra. Visi mūsų mokytojai geri, netinkami tiesiog čia nedirba. Bet natūralu, kad kiekvienas mokytojas yra ekspertas kurioje nors siauresnėje srityje, kaip ir visose profesijose“, – stebino Lietuvos mokytojus šveicarai. Pastarieji domėjosi, kaip vykdomas specialiųjų poreikių vaikų integracijos projektas. „Šveicarijoje viskas vyksta lėtai“, – savikritiškai tarstelėjo švietimo skyriaus vadovas. „Svarbūs dalykai negali būti iš-

spręsti lengvai. “, – paaiškino švietimo skyriaus vadovas H.R.Dietikeris.

„Kaip organizuojate baigiamuosius egzaminus? Kaip vertinami mokiniai? Ką darote, jei mokinys blogai mokosi?“,

– žėrė klausimus Alytaus pedagogai. Atsakymai buvo netikėti. „Baigiamųjų egzaminų nėra, yra tik stojamieji. Jei šešiolikamečiai nežada stoti į aukštąją mokyklą, egzaminai – nereikalingas stresas ir švietimo lėšų švaistymas”.

„Kaip be aukštojo išsilavinimo įmanoma karjera?“,

– nuvilnijo nepatiklumo banga sužinojus, kad tik 15–20% baigusiujų privalomą devynmetį mokslą siekia aukštojo mokslo. Dauguma renkasi profesijas, sėkmingai kopina karjeros laiptais ir yra laimingi visuomenės nariai. Ciuricho suaugusiųjų mokymo centre apsilankiusi Lietuvos delegacija stebėjo istorijos, vokiečių ir anglų kalbos pamokas bei dalyvavo mokyklos pristatymo susitikime su prorektoriumi.

„Noriu padėkoti Šveicarijos Konfederacijos Ciuricho kantono švietimo ir mokymo departamento specialistams, Suaugusiųjų centro darbuotojams, Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkei J. Caspersen už nuoširdų bendravimą, dėmesį ir atsakingumą. Jų dėka sustiprintas žinojimas pažadino troškimą suvokti daugybę klausimų, prasidedančių klausiamuoju žodeliu *kodėl*. Gal tai ir yra pasipriešinimas apatijos vėjui? Nemanau, kad “beveik mitinėje sovietmečio šalyje” švietimo problemų nėra ir šalies mokyklos nesusiduria su laikmečio diktuojamais iššūkiais, tačiau liaudies išminties perlą „Visur gerai, bet namie geriausia“ kol kas neribotam laikui išbraukiu iš savo užrašų, rašo delegacijos vadovė, Alytaus „Putinų“ vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja Vyta Šiugzdinienė.

„Manau tokie projektai yra labai reikalingi Lietuvos mokytojams ir planuojame juos tęsti bent jau po dvejus per metus“, po konferencijos kalbėjo bendruomenės pirmininkė Jūratė Caspersen.

Lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių dainos Lugane

Birželio 26 d. vakarą Lugano miesto gyventojai ir svečiai turėjo retą progą pasiklausyti bei susipažinti su lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių dainomis.

Alytaus Panemunės vid. mokyklos choro „Aušra“ merginos ir Lietuvos blaivybės draugijos „Baltų ainiai“ Alytaus miesto skyriaus vaikinai, pasipuošę tautiniais rūbais, padovanojo Lugano miestui koncertą, kuris paliko neišdildomą įspūdį tiek vietiniams lietuviams, tiek šveicarams, tiek kitiems kviestiniams svečiams.

Penkiasdešimt Alytaus jaunuolių atvyko į Luganą pratęsdami savo koncertinę pažintinę kelionę

Italijoje. Jaunimas anksčiau buvo kontaktavęs su LR Garbės konsulu Gintautu Bertašiumi, pranešdami apie savo kelionę bei norą koncertuoti.

Nors jaunuoliai atvyko į Luganą pavarę, Tičino kantono grožis prablaškė nuovargį ir įkvėpė koncertui. Prieš koncertą, lydimi Garbės konsulo ir jo žmonos Vitalijos, dainininkai aplankė Šveicarijos miniatiūrų muziejų, užkopė į St. Salvatorės kalną, susipažino su Bellinzonos pilimis.

Koncertas buvo suorganizuotas bendradarbiaujant su Lugano miesto turizmo centru. Buvo kviečiami lietuviai, gyvenantys Tičino kantone, kitų šalių Garbės konsulai ir kiti garbingi svečiai.

Jaunimas, anksčiau koncertavęs Norvegijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Lenkijoje, Baltarusijoje, Didžiojoje Britanijoje, Austrijoje, Vengrijoje bei Čekijoje, papildė ilgą sąrašą ir Šveicarijos šalimi. Išvyko patenkinti, pilni įspūdžių ir žadantys sugrįžti.

Garbės konsulato Lugane informacija

„Aušros“ ir „Baltų ainių“ kolektyvas su Vitalija ir Gintautu Bertašiais Lugane

Gatvės, sujungusios miestus ir šalis

MILDA MATULAITYTĖ FELDHAUSEN

XIII-ajame Pažaislio muzikos festivalyje, vykusiame šių metų vasarą, dalyvavo ir originalus, savitu stiliumi pasižymintis atlikėjas iš Berno Bruno Bieri.

Kartu su Vilniaus styginių kvintetu INTERMEZZO buvo surengti du bendri koncertai Kaune ir Birštone „...iš tylos...“. Pasidalinti mintimis apie bendrą projektą paprasčiau kvinteto vadovo Lioniaus Treikausko ir Bruno Bieri.

„Atsitiktinis stabtelėjimas gatvėje. Atsitiktinis pokalbis su ten grojančiu muzikantu – taip būtų galima įvardinti mūsų bendradarbiavimo pradžią“, – sako Lionius Treikauskas.

Atvažiavęs dalyvauti bendrame tarptautiniame projekte Ciuriche, turėdamas laiko lankydavo muziejus bei miesto įžymybes. Kartą, lankydamas Ciuricho Helmhaus muziejų, stabtelėjo, išgirdęs neįprastą muzikos ir dainavimo sąskambį. „Snektelejome, apsikeitėme telefonais. Po kelių savaitių susitikome jau Berne. Sužinojau, kad B. Bieri yra solistas, karjerą derinantis su pedagogo darbu. Aptarėme konkretų projektą, kurį būčiau galėjęs pasiūlyti Pažaislio muzikos festivaliui. Taip palaipsniui ir gimė programa, pavadinta „...iš tylos...“. Būtent tokį pavadinimą įtakojo B. Bieri grojamas naujas originalus šveicariškas instrumentas – hangas. „Kodėl „...iš tylos...“? – pasi-

teiravau vadovo. „Prieš užgrojant muzikai, visada būna tyla, muziką galima traktuoti kaip triukšmą“, – paaiškino Lionius Treikauskas.

Pažaislio festivalyje dalyvavęs Bruno Bieri išsiskiria originalia dainavimo maniera. Jis eksperimentuoja jungdamas šveicarišką jodleriavimo stilių su unikalia polifoninio bei virštoninio dainavimo technika. Lietuvos muzikos mėgėjus jis supažindino ne tik su naujuoju hangu, bet ir su lietuviškai publikai dar neregėtu Alpių ragu.

L. Treikauskas šiems koncertams parašė hangui dvi aranžuotes: „Helmhaus Bruno Bieri tema“ ir „Šrate“ (Schratte, kalnas, įtrauktas į UNESCO paveldo sąrašą).

Pasibaigus koncertui Birštone, atlikėjai tikėjosi ramiai pavaikarinti, lyg tyčia išsirinkdami kavinę, šalia kurios buvo įsikūrę Respublikinės moksleivių stovyklos keliauninkai. Kai kurie buvo dalyvavę koncerte. Drąsėnieji išdrįso užkalbinti Bruno ir paprašė pagroti nors keletą kūrinių stovyklautojams, kurių buvo apie du šimtus. Ilgai nedvejojęs, išsitraukęs savo Alpių ragą bei armonikėlę, B. Bieri surengė „išskirtinį“ koncertą tik stovyklautojams. Žinoma, emocijų ir aplodismentų netrūko...

Todėl reikia tikėtis, kad ir ateityje netrūks tokių „atsitiktinių“ stabtelėjimų Šveicarijos ar Lietuvos gatvėse, kurie padėtų labiau suartinti šias dvi šalis.

Lietuviškos knygos klubo veikla

ILONA KATKIENĖ

Gera, nenuobodi S.Parulskio kūryba įkvėpė karštomis diskusijoms

Šveicarijos lietuvių bendruomenės lietuvių literatūros klubo vakaronėje rugsėjo 19 d. apie Sigito Parulskio kūrybą Meilene dalyvavo devynios skaitytojos. Ypatingo skambesio vakaronei suteikė jauno muzikanto Fredo sugrotas J.S. Bacho preliudas ir prancūzo Y.Tiersen kūrinys. Teko įveikti daug kliūčių, norint susipažinti su visa rašytojo kūryba: dauguma negavo Lietuvoje nusipirkti nei 2007 metų knygos „Trys sekundės dangaus“, nei jo naujausios knygos „Sraigė su beisbolo lazda“, tad bendruomenėje vyko labai aktyvūs mainai, primenantys sovietinius laikus, kai draudžiamas knygas skolindavomės vieni iš kitų ir per naktį skaitydavom, kad jau kitą dieną galėtum skaityti kitas.

Vakaronėje visos pritarė, kad Sigitas Parulskis – labai įvairiapusė asmenybė. Kaip poetas jis – paradoksų ir siurrealistinių siužetų mylėtojas. Kaip eseistas – tradicinės mitologijos laužytojas, kaip dramaturgas – absurdo teatro stiliaus atstovas, kaip kritikas – įžvalgus ir sąmojingas. 1991 m. jam buvo skirta Zigmo Gėlės premija už geriausią pirmosios knygos debiutą. 1995 m. – garbingiausia Lietuvoje Jotvingių premija už eilėraščių rinkinį „Mirusiųjų“. 1996 m. „Kristoforo“ prizas už geriausią jaunojo menininko debiutą teatre. 2002 m. – Lietuvos rašytojų

sajungos premija už romaną „Trys sekundės dangaus“. 2004 m. – Nacionalinė premija. 2007 m. – „Metų knygos“ apdovanojimas.

Bandyta spėlioti, kuo gi taip užburia S.Parulskio kūriniai, kad net tokios jo ištartos frazės, kaip „Pasaulis neteisingas, žmonės šunsnukiai, o Dievas atostogauja salose, kurių nepasiekia mūsų aimanų potvyniai“ mūsų ne tik neįžėdžia, o atvirksčiai – įkvėpia pozityvioms mintims ir sudėtingų dalykų vaizdingu paprastumu.

S. Parulskis ne tik šaiposi iš visuomenės mąstymo ir elgesio stereotipų, bet nevengia ir autoironijos. Dviprasmiški tekstai ir provokuojančios išvados – tai tie kertiniai akmenys, kurie išskiria jį iš kitų šiuolaikinių rašytojų, kai pats jis rašo, jog „gera proza privalo būti nuobodi, ekstravagantiška būna tik bloga literatūra, mat jai žūtbūt reikia išsiskirti iš kitų tekstų“.

Romanas „Trys sekundės dangaus“ taip pat sukėlė karštų diskusijų bangą. Moterišką literatūros klubo kolektyvą ypač „užkliudė“ rašytojo toli siekianti ir „giliai kapstanti“ mintis: „man iš esmės visada rūpėjo tik Dievas ir moteris. Dvi temos, kuriomis viskas prasideda, iš kurių viskas atsiranda ir kuriomis viskas pasibaigia“.

JANINA SURVILAITĖ VAITKEVIČIENĖ

Pasimatymas su lietuviška fotografija

Lietuvių literatūros skaitytojų grupė dažnai organizuoja susitikimus su iš Lietuvos atvykstančiais rašytojais. Spalio 6 d. Ciūriche įvyko susitikimas su kauniečiais menininkais: poete D. Zelčiūte, rašytoju J. Gimberiu ir fotomenininku V. Tamoliūnu. Neseniai perskaitę įdomią D. Zelčiūtės knygą „Mirties kilpa lietuvių fotografijoje“, turėjome gražią progą pamatyti keliolika gyvų fotografijų iš ciklo „Išeinantis Kaunas“ pačio fotografo V. Tamoliūno specialiai mums surengtoje parodėlėje. Linksmi nuteikė J. Gimberio skaitytos jo humoristinių kūrinių: „Mišiuogeno dienoraštis“, „Papashos testamentas“, „Urbi et liurbi“ ir kt. ištraukos. D. Zelčiūtė visus pradžiugino savo naujausiomis eilėmis, gimusiomis per paskutiniuosius metus, dažnai besilankant Šveicarijoje. Jos eilėse ir gyvi Alpių kalnų grožio vaizdai bei išgyvenimai, ir dedikacijos lietuvių rašytojams, kažkada pabuvojusiems nuostabiame kalnų krašte, pasisėmusiems fizinės, dvasinės ir kūrybinės stiprybės.

Vakaras prasitęsė iki vėlumos malonioje, šiltoje aplinkoje, besidalinant emigrantiškais patirtimis iš vienos ir įvairiais lietuviškais įspūdziais iš kitos pusės.

Sigito Parulskio kūrybos aptarimo vakarėlis

J. Vaitkevičienė, V. Tamoliūnas, D. Zelčiūtė ir J. Gimberis

Frankfurto knygų mugėje

JANINA VAITKEVIČIENĖ

Spalio 17-19 dienomis mus tris ŠLB Lietuviškos knygos klubo aktyvistės kelias nuvedė į dar spalvingesnę, negu mus visą laiką supusi ir lydėjusi margaspalvė rudeniška gamta, Frankfurto knygų mugę.

Su Lietuvos leidyklų asociacijos prezidente Aida Dobkevičiūte-Džioveniene, atsakinga už lietuviškų knygų stendą mugėje, Klubo pirmininkei Jūratei iš anksto pavyko susitarti, kad atvežtų mums pageidaujamų knygų ir mugėje suorganizuotų naujausių lietuviškų knygų apžvalgos valandėlę.

Leidyklos „Baltos lankos“ atsakinga atstovė padarė išsamų pranešimą apie naujausius lietuviškus leidinius, ne tik paminėdama autorių pavardes, bet ir apibūdindama kūrinį, kurie pasirodys dar šiais ir ateinančiais metais.

Prie mokslinės literatūros ir stendų, skirtų Lietuvos 1000-mečio jubiliejui, mus maloniai sutiko tautiečiai iš Vilniaus, pasiruošę papasakoti savo naujienas ir pasiekimus. Džiaugiausi, galėdama per Frankfurto Lyginamosios kalbotyros instituto dėstytoją, hab. dr. Jolantą Gelumbeckaitę, visą dieną dalyvausią mugėje, padovanoti instituto bibliotekai savo knygas: „Vila „Edelveisas“ ir „Vartai Nr. 3“.

Daktarės nuomone, tų knygų turinys apie šiuolaikinių Europos emigrantų gyvenimą, įdomus nesudėtingas ir intriguojantis siužetas, ryškūs veikėjų charakteriai, tur-

tinga ir gyva lietuvių kalba tikrai sudomins ir padės jos studentams geriau įsisavinti bendrosios lietuvių kalbos žinias.

Mugėje neprailgo iki pat vakaro. Prisipirkusios glėbius naujausių lietuviškų leidinių, nuoširdžiai pabendravusios su lietuviškų, vokiškų ir gausiai mugėje dalyvavusiais kitų tautų leidyklų atstovais, gavusios iš visų visą krepšį įvairiausių publikacijų-dovanų, laimingos vėlų šeštadienio vakarą pasiekėme Ciūrichą.

Tikrai su didžiausiu nekantrumu lauksime kitų metų Knygų mugės ir būtinai joje dalyvausime!

Prie lietuviško stendo: kairėje stovi stendo atstovai, centre - J. Vaitkevičienė ir J. Caspersen, dešinėje - V. Siderkevičiūtė ir dr. J. Gelumbeckaitė

Lietuvių susitikimas Ženevoje

EGLĖ KAČKUTĖ HAGAN

Bevažiudami iš valdybos posėdžio rugsėjo pradžioje su Audriumi Alkausku nutarėm, kad jau labai reikia lietuvių susitikimo Ženevoje. Grįžusi pasižiūrėjau, kad tokį susitikimą dar praėjusį posėdį suplanavome kaip tik rugsėjo

Susitikimo Ženevoje metu (autorės nuotrauka)

26 dieną. Puiku! Netrukus elektroniniu paštu Šveicarijos lietuviams jau skriejo žinutė, kviečianti į susitikimą Ženevos užkandinėje ir/arba alaus bare *Les Brasseurs*. Nors niekas apie dalyvavimą nepranešė, atvyko net vienuolika suaugusių lietuvių (ketvertas jų iš Lozanos). Kadangi nuo šių metų liepos mėnesio Ženevos maitinimo įstaigose nerūkoma, atvykti galėjo ir vienas vaikas. Be to, vakarėliui gerokai įsisiūbavus, lietuvišką vėlevėlę pastebėjusi prie stalelio priėjo ir užkandinės darbuotoja Jonė Tikuišytė, kuri nieko apie susitikimą nebuvo girdėjusi. Todėl techniškai tą vakarą *Les Brasseurs* buvome trylika lietuvių ir dar penktadienį...

Gal todėl susitikimas buvo toks linksmas ir jausmingas. Iš tiesų, jaučiausi, kaip po ilgo laiko grįžusi namo ir papuolusi teisiai į giminės suėjimą – visi vieni kitų be galo pasiilgę, glėbėsčiuojasi, kalboms galo nėra, žmonės vieni per kitus kalbasi, klausinėja. Kažkas ką tik grįžo iš Himalajų – visiems įdomu, ką ten matė, kokių nuotykių patyrė, kokiom ligom sirgo – o sirgo nepavydėtinom. Amerikoje rinkimai – kas Lietuvai geriau – Obama, ar McCain'as?

Nukelta į 9 psl.

Tęsinys iš 8 psl.

O čia dar Lietuvos politika – kas balsavo už šeimos koncepciją? Viena mūsiškė išteka – patarimų apie tai, kokio kunigo Lietuvoje prašyti, nestigo. Mes su Simu stalo kampe ruošiam interviu, ateina ir vienas naujas Lietuvos diplomatas. Ir pamanyk tik, Šveicarijos lietuviai tokie

išsilavinę, įdomūs, juokingi... ir alų mėgsta. Išgėrę net du milžiniškus alaus bokalus, apie vidurnaktį ėmėme skirstytis. Kaip gera, kad ir čia, rūsčiajame Kalvino mieste kartas nuo karto susirenka linksma lietuvių kompanija. Ir gyventi tampa mieliau, ir jau atsiranda artimų žmonių.

Lietuvių bendruomenių informacijos darbuotojai sėmėsi žinių seminare Birštone

ILONA KATKIENĖ

2008 m. spalio 22-24 dienomis Birštone vyko seminaras užsienio lietuvių bendruomenių informacijos darbuotojams „Vadyba ir komunikacija“. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento (TMID) organizuotame renginyje dalyvavo atstovai iš 23 užsienio valstybių.

Pirmojoje seminaro dalyje docentas Laimis Vilkončius neapmokamai dirbančius bendruomenių atstovus mokė laiko valdymo paslapčių. Visų pirma, kaip atpažinti savo neteisingus veiksmus laiko atžvilgiu, kaip nustatyti prioritetus bei tikslus, įvertinti pagundas ir dažniausiai pasitaikančias kliūtis ir galiausiai, kaip išmokti planingai ir kūrybingai dirbti, efektyviai išnaudojant tas pačias 24 valandas per parą, kurias turime visi vienodai. Pasitelkdamas puikų folklorinį pavyzdį apie žiogą ir skruzdėlę, pranešėjas įrodė, kad svarbiausia suharmonizuoti amžinąjį individo prieštaravimą tarp norų šiandien (žiogas) ir norų ateityje (skruzdėlė).

Antrosios seminaro dienos užsiėmimai prasidėjo tema „Užsienio lietuviai Lietuvos viešojoje erdvėje“. Atvykęs užmegzti dialogo su užsienio bendruomenėmis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) generalinis direktorius Audrius Siaurusevičius įvardijo būtinybę „prišti emigraciją prie Lietuvos“ ir atskleidė ateities planus šiuo tikslu steigti korespondentų punktus užsienio valstybėse bei kurti mokomąsias laidas vaikams lietuvių kalba. „Sklandžiam darbui mums trūksta grįžtamojo ryšio su žiūrovais užsienyje“, - skundėsi LRT vadovas, priminęs, kad sustiprinus transliacijų signalą per palydovą Sirijus - 4 LTV World laidos jau matomas ir visoje Europoje.

Išsamiai buvo atsakyta ir į seminaro dalyviams aktualų klausimą apie laidos „Emigrantai“ vienpusiškumą. „Ši laida savo gyvavimo pradžioje nuėjo žurnalo „Stilius“ keliais, pasakodama vien apie išvykėlių sėkmės istorijas, todėl dabar turime kitą užduotį – parodyti išvykusiųjų problemas“, paašškino A.Siaurusevičius.

Kita svarbi renginio užsienio lietuvių informacijos darbuotojams dalis buvo skirta Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio ir Vilniaus Europos kultūros sostinės renginių

viešinimo aptarimui. Pranešėjas filosofas Romualdas Ozolas kvietė netradiciniams apmąstymams apie Lietuvos vietą Europoje. „Man nepriimtina „Senovės Lietuvos istorijoje“ pateikiamas Lietuvos kaip barbarų krašto, kurį reikia atvesti į teisingą kelią, įvaizdis“, dalijosi mintimis Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras. Prievartinė europaizacija, lietuvių savivoka pasipriešinimo stichijoje, tautos šviesuolio S. Daukanto parengta lietuviško mentaliteto pakeitimo programa - daug svarbių ir aktualių temų buvo paliesta paskaitoje. „O svarbiausiu šiandienos uždaviniu kuriant drąsą Lietuvą turėtų būti Lietuvos ir užsienio lietuvių interesų subendravardiklinimas“, teigė R.Ozolas.

Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba pristatė renginio, skirto Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui, projektą „Mūsų indėlis į valstybingumą“. 2009 m. liepos pirmą savaitę sostinės širdyje – Katedros aikštėje – užsienio lietuvių bendruomenės prisistatys Lietuvai. Specialiuose stenduose kiekvienas galės išsamiai sužinoti, kaip lietuviams pavyksta išlaikyti lietuviybę ne Tėvynėje.

Trečioji seminaro dalis buvo skirta dalyvių komunikacinės kompetencijos tobulinimui: nuo bendruomenės viešinimo iki asmeninio bendravimo. Žurnalistikos docentė Audronė Nugaraitė dalijosi efektyvios komunikacijos ir informacijos vadybos paslaptimis, atskleidė bendruomenių informavimo reikšmės, naudos ir efektyvumo subtilybes, o taip pat pateikė vertingų patarimų organizuojant viešąsias kampanijas bei pristatant bendruomenes bei jų veiklą žiniasklaidoje.

Nukelta į 10 psl.

*Romualdo Ozolo paskaita apie Lietuvos vietą Europoje
(autorės nuotr.)*

Neišgalvota istorija

JOVITA FINK

Viename iš Ciuricho restoranų švenčiame su draugais. Šventėje geras pusšimtis man nepažįstamų žmonių. Mano staliuko kaimynė iš dešinės, simpatiška jauna moteris, tikriausiai išgirdusi mano akcentą, neištveria (vis tas šveicariškas smalsumas) ir klausia, iš kur aš esu atvykusi.

- Iš Lietuvos, – tariau ir matau, kaip ji nustemba. Mintyse imu svarstyti, ką galėtų reikšti jos klausiamai pakartotas „iš Lietuvos?“. Gal ji bando prisiminti Lietuvos sostinę? O gal galvoja kuriame pasaulio krašte yra Lietuva? Neištveriu: - Ar žinai Lietuvą?, – nutraukiau užsitiesusią tylą.

- Taip, – šypneli mano pašnekovė. – Mano močiutė lietuvė. Dabar nustebau ir pasiteiravau jos močiutės vardo.

– Urtė, – atsakymas išvaduoja mane nuo abejonių. Pašnekovė pasakoja, kad jos močiutė jau prieš 10 m. mirusi, tačiau ji vis dar prisimenanti lietuvių močiutės jai dainuotas dainų melodijas.

- Paklausk, paklausk, ką tau pasakysiu ..., – pradeda niūniuoti mano stalo kaimynė, staiga nutyla, nes toliau nebeprisi-

mena dainos žodžių. Ji paaiškina, kad tai liaudies daina apie dovilėlį ir laimę. Aš tik atsiprašau, nes nežinau tos dainos ir negaliu padėti jai jos pratęsti.

Karin toliau pasakoja apie vaikų namuose užaugusią savo močiutę. Apie tai, kaip ji Baltarusijos pasienyje ganydavo karves, o rusų kareiviai prasižengusius, tai yra pasienio ruožą kirtusius, gyvulius apmėtydavo akmenimis. Pasakoja apie tai, kaip močiutė laimės ir meilės ieškojo svetur. Urtei neįtikęs lenkas jaunikis, nuo austro ji pabėgusi, o po visų klajonių ir nusivylimų užuovėją rado tik sukūrusi šeimą su šveicaru ūkininku. Senolė visą gyvenimą daug dirbusi, užauginusi du sūnus. Ir nors jos vaikai neišmoko lietuviškai, ji pati visada labai didžiavosi esanti lietuvė. Ne latvė, o lietuvė. Nes latvių esą daug Šveicarijoje, o lietuvių ji čia nesutikusi.

– Ji man buvo ypatingas žmogus, daug išgyveno ir patyrė, tačiau niekada neprarado humoro jausmo. – Tokią močiutę savo atmintyje išsaugojo lietuviško kraujo turinti, tačiau Lietuvą tik iš pasakojimų pažįstanti, mano stalo kaimynė. O man, besiklausant šios istorijos, galvoje sukosi įvairios mintys...

Įspūdžiai iš lietuviškos stovyklos „Atgaja“

AISTĖ KATKUTĖ

Aistė Katkutė

Kad iš čia ištrūktum, reikėtų išklaizdyti didelį tankų mišką iki pirmo civilizuoto kelio. Bet to norinčių, sako, „Atgajos“ stovykloje neatsiranda. Ir aš puikiai žinau kodėl. Tai – vieta, kurią galima nė truputį neperdedant pavadinti rojumi jauniems žmonėms, ieškantiems kūrybinės saviraiškos. Įsikūrusi ant nuostabaus Želvos ežero kranto, apsupta ošiančių girių ir kvepiančių gėlių pievų

stovykla suteikia begalinės ramybės pojūtį. Mediniuose nameliuose, primenančiuose raganų trobeles iš lietuviškų pasakų, tvyro jauki ir šilta atmosfera. Šiomet atvykusi pirmą kartą, jaučiausi taip, lyg būčiau atostogavusi čia nuo pat gimimo.

Kartu su lietuviškomis legendomis ir pasakomis pasineri į nuostabų gražių minčių ir žodžių, širdį glostančių muzikos garsų pasaulį. Manau, esminis šios stovyklos bruožas ir yra suteikti kiekvienam stovyklautojui ir stovyklautojai galimybę pasimėgauti kitokiu gyvenimu. Ne tuo, kuris pilnas rūpesčių, neatliktų mokyklinių užduočių ir neramių minčių, kaip reikės vienai grįžti namo į Šveicariją už dviejų tūkstančių kilometrų.

Stovykloje, lyg stebuklinga lazdele mostelėjus, staiga visa tai išgaruoja. Viskas, kas vyksta už jos ribų, tampa

nereikšminga. O svarbūs tampa tik rytai, kai pabundi ne nuo žadintuvo cypimo, o švelnių gitaros garsų, lieka pilnos džiaugsmo kurti ir draugauti dienos ir jaukūs vakarai su lietuviškomis dainomis prie laužo.

Turbūt labiausiai dėl to „kalti“ puikūs vadovai – mamos ir tėčiai. Jie ne tik kažkokiu magišku būdu sugebėjo globoti mus neįknydami, bet ir, kas svarbiausia, rūpinosi, kad nei minutė nebūtų nuobodu. Labai sužavėjo jų organizuotos „akademijos“, kuriose galėjome išmokti daug naujų idomių dalykų: šokti lietuviškus šokius, gaminti papuošalus iš karoliukų, kurti ir vaidinti spektaklius, dainas ir netgi video filmus.

Neįtikėtina, bet „Atgajoje“ puikiausiai jautėsi ir tie lietuvičiai, kurie atvyko labai mažai mokėdami lietuviškai. Beveik pusė stovyklautojų atkeliavo iš Anglijos, Airijos, Vokietijos, Rusijos, Prancūzijos, JAV, Lenkijos ir net iš tolimos Afrikos, tačiau lietuviškų žodžių trūkumas netrukdyd bendrauti. Atvirkščiai – vyko labai naudingi abipusiai mainai: į stovyklos pabaigą visi nemokėję lietuviškai labai akivaizdžiai patobulino lietuvių kalbos žinias, o jiems padėję gerokai pramoko užsienio kalbų.

Iš stovyklos parsivežiau namo daugybės kibirkščiųjančių kūryba ir draugyste akimirkų prisiminimus, o širdyje – naujų lietuviškų vardų. Sugrįžusiai į kasdienybės pasaulį, tos neišsitrinančios iš atminties dešimt dienų kaskart apie save primena: A. Mamontovo ir Keistuolių Teatro dainomis, nuotraukomis, elektroninėmis žinutėmis nuo naujų draugų. Ši stovykla „pririšo“ mane prie Lietuvos – šalies, iš kurios išvykau prieš aštuonerius metus, ir esu tikra, kad tas „raištelis“ niekada nenutrūks. Jei paklaustumėte, ką reikėtų stovykloje patobulinti, rasčiau tik du dalykus: prailginti stovyklos laiką ir nieko nekeisti...

Lietuvos pilietybė man – svarbiausia

EGLĖ KAČKUTĖ

Ortodontas dr. Simonas Žmuidzinas – charizmatiškas Lozanos lietuvis, be kurio neįsivaizduojami Šveicarijos lietuvių susitikimai, šventės ar kiti renginiai. Akį traukia išpūdinga jo išvaizda – dviejų metrų ūgis, o ausį – originali kalba, mat lietuviškai jis kalba su suvalkietišku ir amerikietišku akcentais. Amerikoje gimęs ir augęs, jau dvidešimt metų Šveicarijoje gyvenantis Simonas save laiko lietuviu ir dalyvauja visų trijų šalių rinkimuose. Siūlome pokalbį su juo.

- Kada atvykai į Šveicariją?

- Į Lozaną atvykau po studijų, 1988-ųjų rugsėjį.

- Ką studijavai ir kur?

- Mokyti pradėjau Niujorko valstijos Ročesterio miesto Šv. Stanislavo mokykloje ir Vyskupo Kearney gimnazijoje. Po to Niujorko universitete (NYU) Manhatene baigiau biologiją ir psichologiją. Ohajo valstijos universitete (Ohio State University) apgyniau stomatologijos disertaciją, o 1988 metų liepos mėnesį tame pačiame universitete baigiau ortodontijos rezidentūrą.

- Kodėl pasirinkai šią specialybę?

Man visada buvo malonu dirbti su žmonėmis. Biologija ir kiti gamtos mokslai buvo arti širdies ir gerai sekėsi. Nuo 15 metų daugelį vasarų dirbau jaunimo vadovu Neringos lietuviškoje stovykloje, Vermonto valstijos miškuose. Prisimenu, vieną vasarą atvyko naujas stovyklautojas su baisiu sąkančium, atrodančiu neestetiškai. Kai kurie vaikai tyčiojosi iš jo. Po metų ar dviejų tas pats vaikas vėl vasarą sugrįžo stovyklauti, bet šį sykį su jau pataisyta šypsena. Jo pasitikėjimas savimi padidėjo dešimt sykių ir vaikai visai kitaip bendravo su juo. Aš jau ilgai svarsčiau galimybę studijuoti šią specialybę, bet tas įvykis buvo lemtingas, galutinai mane pastūmėjęs į šiuos mokslus.

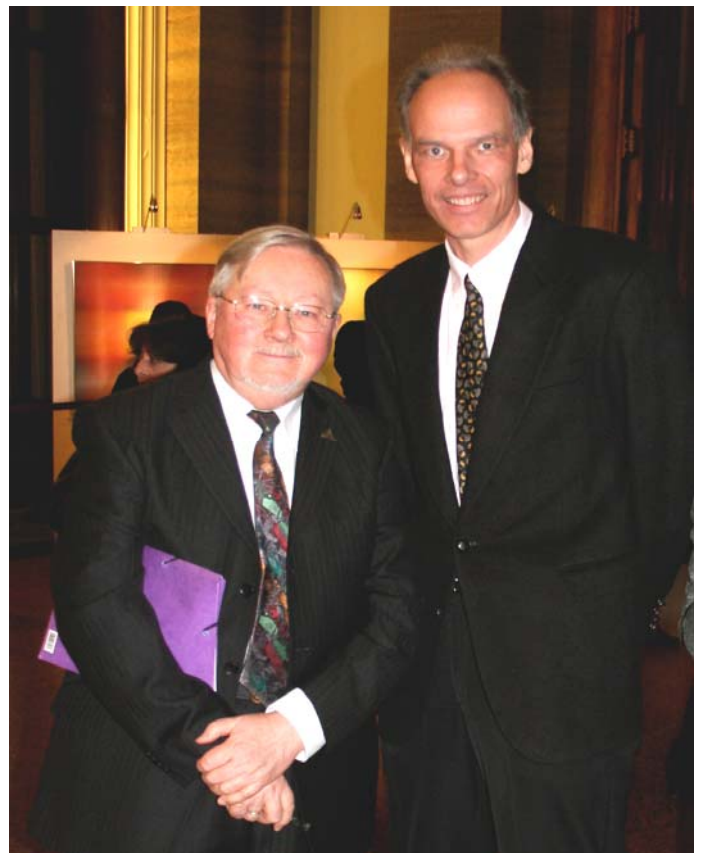
- Papasakok apie savo tėvus?

Mano tėvai (kiekvienas atskirai) per Antrąjį pasaulinį karą emigravo į JAV. Jie susitiko Niujorke. Mama aukštaitė, aktorė, tėvas suvalkietis – dainininkas, tenoras. Amerikoje tėvas dirbo optiku. Mama iki mano gimimo dirbo „Kodak“ firmoje, po to augino mus su seserim, o menu užsiimdavo visuomeniniais pagrindais, laisvalaikio. Tėvas iki pat mirties dainavo ir gastroliavo, tačiau į gastroles važinėjo ne už pinigų, tik kelionės išlaidas.

- Tad kas Tave atvedė į Šveicariją, kodėl nepasilikai Amerikoje?

Šeima man davė nepaprastai daug, ypač daug meilės, tačiau Amerikoje mokslas – labai brangus ir aš pats turėjau save išleisti į mokslus. Baigęs studijas turėjau daug skolų, kurių norėjau kuo greičiau atsikratyti. Be to, nenorėjau profesinio gyvenimo pradėti visai be pinigų. Iš karto savo kabineto atidaryti nenorėjau ir radau skelbimą, reklamuojantį sąžiningai apmokamą darbą valdiškame kabinete Lozanoje. Man tai buvo paranku – į kabinetą investuoti nereikėjo ir galėjau įgyti profesinės patirties. Planavau per porą metų grąžinti paskolas ir, truputį užsidirbęs, grįžti į JAV. Tačiau vėliau nutariau įstoti į *Amerikos Ortodontijos Tarybą (American*

Board of Orthodontics), o tam reikia mažiausiai septynerių metų darbo patirties. Grįžęs į JAV būčiau turėjęs pradėti nuo nulio, todėl nutariau pasilikti dar keliems metams Šveicarijoje, kad galėčiau įstoti į organizaciją. Kai tik įstojau, analogiška organizacija susikūrė Europoje, o į ją įstoti reikėjo dar dviejų metų stažo, todėl likau dar porai metų. Per tą laiką mane ėmė kvieisti skaityti įvairių tarptautinių paskaitų. Tuomet jau ir iki galimybės prašyti Šveicarijos pilietybės buvo likę visai nedaug, todėl pasilikau dar keletui metų. Patekau į tą laiko langelį, kai juridškai buvo leidžiama prašyti kitos šalies pilietybės, tuo pačiu išlaikant lietuvišką. Nors dabar esu ir Šveicarijos pilietis, Lietuvos pilietybė man – pati svarbiausia.

Prof. Vytautas Landsbergis ir Dr. Simonas Žmuidzinas

- Kodėl?

- Todėl, kad gimiau lietuvių politinių emigrantų šeimoje. Vaikystėje kalbėjau lietuviškai, užaugau lietuviškoje kultūroje, gal net lietuviškesnėje nei tuometinėje Lietuvoje. Ročesteryje buvo nemaža ir aktyvi lietuvių parapija. Lankiau lietuvišką šeštadieninę mokyklą, bažnyčią, šokau lietuviškų šokių ansamblyje „Lazdynas“, lankiau lietuvišką teatrą bei lietuviškų skautų kuopą, turėjome net lietuvišką radijo vandenėlį, krepšinio komandą ir labai gerą bei žinomą chorą. Pirmą anglišką žodį pratariau pirmoje klasėje. Mano aplinkoje vyravo smetoniška dvasia. Tėvas mums įskiepyjo, kad mes – ne Amerikos lietuviai, o lietuviai, gyvenantys Amerikoje. Abu tėvai iš pradžių tikėjo, kad išvykimas bus laikinas, truks penkerius ar dešimtį metų.

Nukelta į 12 psl.

Tėsinys iš 11 psl.

Jie nemanė, kad Lietuva 50 metų kentės sovietų naguose. Tarybiniais metais buvo svarbu, kad Lietuva išliktų, ir visi užsienyje gyvenantys lietuviai jautėsi už tai atsakingi.

- Esi gimęs JAV, mes Tave pažįstame kaip lietuvi, dvidešimt metų gyveni Šveicarijoje. Kaip pavyksta suderinti savyje tris kultūras?

- Juridiškai gimiau JAV piliečiu, tačiau pirmiausia esu lietuvis. Tapatybių daugialypiškumą mėgstu aiškinti taip: moteris (ir vyras, bet taip gražiau skamba) gali vienu metu būti ir duktė, ir žmona, ir motina, tačiau ji lieka savimi, nors turi šias tris atskiras tapatybes.

Žinoma, Amerika turėjo šios tokios įtakos mano asmenybei, bet, manau, kad lietuviškos įtakos buvo daugiau. Stengiuosi neutraliai žiūrėti į visas kultūras, iš kiekvienos paimti tai, kas geriausia, ir stengtis atsisakyti to, kas blogiausia.

- Kas kiekvienoje iš trijų įtakų Tau atrodo patrauklu?

- Amerikietiškoje kultūroje man patinka praktiškas mąstymas, lengvas, atviras bendravimas, darbštumas; lietuviškoje – gili tautinė istorija, mažos šalies dvasia išlikti, pagoniškas jausmas, susijęs su žemdirbyste; šveicariškoje – ... save sieju su prancūziškąja Šveicarija, čia man artimas *joie de vivre* (gyvenimo džiaugsmas)!

- Kas Tau čia artima? Ar nors truputį jautiesi šveicarų?

- Jaučiuosi tarptautiniu žmogumi – galiu pritapti visur, bet čia, šioje šalyje patinka žmonių tvarkingumas, švarumas, gera organizacija, darbštumas ir sąžiningumas. Tačiau emociškai man čia sunku. Šveicarai uždari ir ne tikro šveicaro lengvai neįsileidžia.

- Jau daug metų dalyvauji lietuvių bendruomenės veikloje. Vienu metu esi buvęs ir valdybos narys. Kodėl tau tai svarbu?

- Kai atvykau į Šveicariją buvo dar tarybiniai laikai. Todėl, kaip užsienio lietuvių bendruomenės narys, jaučiausi atsakingas už Lietuvos vardo išsaugojimą. Po nepriklausomybės atkūrimo bendruomenės tikslai pasikeitė. Dabar ji reikalinga tam, kad išlaikytume lietuviybę gyvendami svetimame krašte. Apie penkerius metus buvau Šveicarijos lietuvių bendruomenės viceprimininku, o vėliau, kai valdyba iš Berno persikėlė į Ciūrichą, man pasidarė toloka važinėti. Atsitolinęs nuo politinės dalykų pusės, perėjau prie visuomeninės veiklos – rengiau keletą

žygių į kalnus, slidinėjimo savaitgalius, jones Lozaneje.

- Kas Tau bendruomenėje patinka, kas ne ?

- Gaila, kad Šveicarijoje lietuvių yra nedaug, o ir tie patys išsisklaidę po visą šalį, todėl sunku bendrauti ir organizuoti visavertę lietuvišką veiklą – sporto renginius, teatrą, šokius. Neturime savo „Lietuvių namų“. Nepaisant to, kartais malonu būti tautinės mažumos tarpe. Žmonės vienas kitą geriau pažįsta bei supranta, o taip lengviau asmeniškai pabendrauti su įvairių socialinių sluoksnių žmonėmis.

- Jei tavo gyvenimo drauge taptų ne lietuvi moteris, ar norėtum, kad judviejų vaikai kalbėtų lietuviškai ?

- Taip, labai norėčiau! Svarbu išlaikyti lietuvišką tautinę dvasią – tai mano vidinis poreikis.

- Net jeigu vaikai kalbos neperduotų kitai kartai?

- Kitose šalyse yra pakankamai lietuvių kalbai ir lietuvių bei išlaikyti net keletą kartų. Čia, kaip sakiau, trūksta minimalaus jų skaičiaus, nėra tos svarbios „kritinės masės“ lietuvių. Esu dirbęs daugelyje lituanistinių vasaros stovyklų. Jose būdavo vaikų, kurių jau ir tėvai nemokėjo lietuviškai, o jie staiga pasijuto tokiais lietuviais, kad atvažiavo į stovyklą, savo pastangomis pramoko lietuviškai ir dabar net keletas gyvena Lietuvoje. Be to, Europoje gyvendamas supratau, kad kuo daugiau kalbų žmogus moka, tuo labiau visavertis jis yra visose srityse.

Dr. Simonas Žmuidzinas - vienas aktyviausių lietuviškos veiklos organizatorių prancūziškoje Šveicarijoje.

Dešinėje - Eglė Kačutė.

Darželio „Pagrandukas“ Ciuriche susitikimai

JOVITA FINK

Būrys tėvelių ir jų mažylių šių metų balandžio mėnesį rinkosi į pirmąjį lietuviškojo sekmadieninio lopšelio – darželio „Pagrandukas“ susitikimą Ciuriche. Praėjus daugiau nei pusei metų nuo pirmojo lietuviukų susitikimo, smagu pasidžiaugti tuo, jog darželis ir toliau tęsia savo veiklą.

Kartą per mėnesį vaikučiai ir jų tėveliai susirenkame vaikų darželyje „Bambola“. Visi kartu dainuojame lietuviškas daineles, šokame ratelius, klausomės lietuviškos muzikos, piešiame ir žaidžiame. Vaikai turi galimybę pabūti kartu su savo bendraamžiais, girdėti ir kalbėti lietuviškai, išmokti galbūt dar negirdėtų dainelių, žaidimų, ratelių, kartu su darželio draugais švęsti savo gimtadienius.

Tėsinys iš 12

Tėveliams šie susitikimai - puiki proga pasikalbėti apie vaikus, pasidalinti jų auginimo ir auklėjimo džiaugsmiais ir vargais.

Šiuo metu darželį lanko dešimt vaikų nuo pusantrų iki penkių metų amžiaus. Darželio susitikimai vyksta nuo 10 iki 13 val. Valgome atsineštinius pietus. Už dalyvavimą darželio veikloje renkama simbolinė rinkliava.

Mes labai laukiame ir daugiau tėvelių su mažais vaikais, kurie galbūt iki šiol nebuvo girdėję apie mūsų darželį, bet norėtų atvažiuoti pas mus.

Kiti lopšelio–darželio susitikimai vyks:
lapkričio 16-ąją,
sausio 11-ąją,
vasario 8-ąją,
kovo 15-ąją,
balandžio 4 d. (šeštadienis, Velykų šventė).

Susitikimų vieta:
Vaikų darželis „Bambola”,
Baumackerstr. 53,
8050 Zürich - Oerlikon,
5 min. pėsčiomis nuo Bahnhof Oerlikon.

Apie vištas, gaidžius ir kasdienybę RATE

EGLĖ KAČKUTĖ HAGAN

Šių metų rugsėjo 14 dieną po vasaros atostogų pailsėjęs RATAS vėl ėmė suktis. Į sezono atidarymo šventę susirinko penkios šeimos ir RATO patalpų šeimininkas bei svarbiausias globėjas, Ambasadorius prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Edvardas Borisovas. Jis pasveikino mus, paklausė vaikų, ką jie išmoko praėjusiais metais ir ar norės vėl eiti į lituanistinį darželį. Mūsų visų džiaugsmui vaikai sakė ateisiant. Todėl kuo greičiausiai ambasadorių apdovanoję RATO medaliu, suskubome jam parodyti, ką sugebame.

Ruduo darželyje Ratas. (Autorės nuotr.)

Šį sezoną RATE dalyvauja mažiau vaikų. Mokytoja ir vadovė taip pat likau viena. Žinoma, labai gaila, kad būrelis sumažėjo. Skaudu ir tai, kad kai kurie vaikai neteko artimais tapusių draugų. Tačiau sekmadieninis lituanistinis darželis yra tik užklasinis būrelis, kuris nuo šių metų rugsėjo dargi tapo mokamas. Todėl mažėjimo tendencija laukta ir suprantama. Kita vertus, pamokėlės tapo efektyvesnės. Dabar daugiau laiko ir dėmesio galima skirti

kiekvienam vaikui, užsiimti įdomesniais rankdarbiais, juos nuodugiai aptarti.

Remdamasi praėjusio sezono patirtimi ir surinkta metodine medžiaga, atsižvelgdama į dabartinių darželio lankytojų amžių bei lietuvių kalbos gebėjimus, šiemet kiek pakeičiau programos tipą – stipriai supaprastinau užduotis ir daugiausia dėmesio skiriu vaikams įtraukiančiais veiklais.

Sezoną pradėjome tema „*Kūno dalys ir pirštai*“. Turėjome dar tik tris pamokėles, bet vaikai jau skiria nykštį nuo smailiaus ir didįjį nuo mažylį, tiesa, su bevardžiu dar turim problemų. Kartais mūsų pirštai virsta ir žvėrimis – varnomis, šarkomis, lapėmis ir vilkais. Eilėraščių „*Mano batai buvo du*“ vaikai jei ne deklamuoja, tai bent veiksmiais išreiškia su dideliu malonumu. Vaikai noriai dainuoja ir naują dainelę „*Tu žvirbleli tu tu tu*“, baksnodami vienas į kitą pirštu ir sukdami ilgą „nedielėlės“ spiralę.

Šį sezoną daugiau laiko skiriame ir rankdarbiams. Paskutinį kartą iš rudeninių lapų lipdėme žmogeliukus. Šiemet RATE toliau nagrinėsime rudens temą ir kalbėsime apie svarbų rudens aspektą Lietuvoje – bulves, jų kasimą ir valgymą.

Kitais metais mokysimės populiariausią visų laikų lietuvišką vaikų žaidimą „*Du gaideliai*“ ir nuodugniai gvil-dinsime visus jo personažus bei įvaizdžius. Kalbėsime apie gaidžius, vištas, jų santykius, apie pupas ir žirnius, apie tai, kas iš jų daroma, kaip jie atsiranda, gal kokią pupytę ir patys pasodinsime. Galimas daiktas, užgavėnėms kepsim blynus ir žaisime blynų žaidimą.

Manau, vėl grįšime prie paukščių, jų giesmių bei žvėrių. Šiemet daug laiko skyrė kūno dalims, kitais metais mėginsime ką nors sužinoti apie drabužius.

Tęsinys iš 13 psl.

Malonu, kad toliau nepaprastai sėkmingai veikia pernai įsteigta biblioteka. Po pamokėlės vaikai stoja į eilę, gražina pasiskolintas knygas ir ieško naujų. Vaikai jau turi pamėgtų knygų, kurias skolinasi vėl ir vėl, o tai - didžiausias bibliotekos pasiekimas. Trys „ratiečių“ šeimos susilaukė mažylių, du jų dažnai lankosi ir RATO pamokėlėse. Trečias dar labai mažiukas ir gyvena tolėliau, todėl kol kas jis ir

jo brolis negali pas mus ateiti. Tačiau svarbiausia tai, kad auga nauja „ratiečių“ karta, kurie, tikimės, tik paaugę užsidės batukus ir atkeliaus pas RATO vaikus.

Atsisveikiname

JÜRATĖ CASPERSEN

2008 m. rugsėjo 2 d, eidamas 89 metus, Lugane mirė lietuvis kunigas lic. phil. et theol. Albinas Arminas.

Albinas Arminas nuo 1957 metų gyveno ir dirbo Lugane, klinikoje Moncucco, kur ligonius prižiūri med. seserys vienuolės ir buvo labai mylimas bei gerbiamas šios bendruomenės narys.

Atsisveikinti su kunigu susirinko gausus būrys žmonių, mišias aukėjo aštuoniolika kunigų su Lugano vyskupu

priešakyje.

Pagarbą velioniui išreiškė ir Šveicarijos lietuviai – rožių vainiką visų jų vardu ant kapo padėjo Garbės konsulas

Lugane Gintautas

Bertašius su žmona

Vitalija.

Norintys aplankyti kunigo

kapą, jį rasti gali adresu:

Cimitero Comunale di

Lugano, Via Trevano 84,

CH - 6900 Lugano.

Beveik lietuviškas sūris Šveicarijoje

DIANA BRUNNER

Kol dar nepradėjote skaityti šio straipsnio, paklauskite draugų vieno dalyko: ar jie žino, iš kur kilęs šveicariškas „Tilsiter“ sūris?

Aš paklausiau ir išgirdau logišką atsakymą: „iš Tilsiter regiono kažkur Šveicarijoje“. Turbūt ir pati būčiau pasakiusi tą patį, kol į rankas nepakliuvo straipsnis apie šveicarą išeivį, karo metu turėjusį palikti savo namus Rytų Prūsijoje.

Perskaičiau tą straipsnį ir negalėjau patikėti, kad „Tilsiter“ sūrio pavadinimas suteiktas pagal tą vietovę, kur jis buvo pradėtas gaminti – Tilžę! Ir kaip man tas anksčiau į galvą neatėjo?

Bet kurgi ta sąsaja tarp Šveicarijos ir Tilžės?

Šveicarija ne visada buvo tokia turtinga šalis kaip dabar. 1400-1848 metais dauguma šveicarų buvo samdomi kareiviai svetimose armijose. Nuo 1850 iki 1914 metų vejami bado iš šalies emigravo apie 400 tūkst. žmonių. Prieš Antrąjį pasaulinį karą Šveicariją paliko daugiau žmonių, nei į ją įvažiavo.

XIX amžiuje daug sūrių meistrų paliko Šveicariją, nutarę pabandyti savo laimę svetur. Vieni iš jų apsistojo Tilžėje, įkūrė sūrinės ir bandė naujus receptus. 1893 metais šveicaras Otto Wartmann sugrižo iš Tilžės namo, į Thurgau kantone esantį tėvų ir brolio ūkį Holzhof, kišenėje turė-

damas „Tilsiter“ sūrio receptą. Tais pačiais metais pradėjęs gaminti šį sūrį, tuo užsiimti jis pasiūlė ir savo kolegoms.

Netgi ir šiandien, penktajai kartai perėmus Holzhof ūkį, tęsiamos „Tilsiter“ sūrio gaminimo tradicijos. Pagal iš Tilžės atsivežtą receptą sūrį gamina dar apie trisdešimt įvairių sūrinių, Bodeno – Ciuricho ežerų ir Sántis apylinkėse.

Kiekvienais metais vyksta konkursas, kuriame išrenkamas „Meister Tilsiter“. Visos trisdešimt sūrinių yra griežtai tikrinamos ir vėliau išrenkamos dešimt geriausių. Speciali komisija iš geriausių išrenka penkias, kurios patenka į finalą.

Kasmet rugpjūčio 1-ąją Holzhof ūkyje specialistai ir publikos atstovai aklos degustacijos būdu išrenka tris geriausius sūrių gamintojus, kurie visus metus turi išimtinę teisę gaminti „Meister Tilsiter“ sūrį.

Beje, visi atsakiusieji, kad Tilsit yra kažkur Šveicarijoje, yra teisūs - nuo 2007 metų rugpjūčio 1 dienos Tilsit oficialiai yra ten, kur plyti Holzhof ūkis.

Legenda apie Tilžę ir Rambyno kalną

Taigi, jau žinome „Tilsiter“ sūrio istoriją. Tačiau ar visi žinome, iš ko kilo Tilžės pavadinimas?

Vienas iš gausių padavimų sako, kad seniai, labai seniai šiame krašte gyveno milžinai. Jų valdovas turėjo tris sū-

Nukelta į 15 psl.

Tėsinys iš 14 psl.

nus: Tilžaitį, Vilmantą ir Rambyną. Nutarė kartą sūnūs eiti į pasaulį pasižmonėti ir sugrįžti po trejų metų. Kiekvienas privalėjo parnešti tai, kas jam labiausiai patiko. Tilžaitis parsinešė sunkų kalaviją, nuo kurio svorio sulūžo ažuolinis tėvų pilies stalas, Vilmantas - įdomų varpelį, kuris pranešdavo apie didelius ir svarbius įvykius. Rambynas buvo išvykęs į šiaurę, kur šaltis ir žiema, ilgai klajojo ir negalėjo surasti, kas jam patiktų. Pagaliau nuo uolos atskėlė didžiulį akmenį ir jį parnešė, nes dievams buvo pažadėjęs įrengti aukurą.

Po kurio laiko broliai išsiskirstė. Tilžaitis pastatė pilį, kuri gavo Tilžės vardą ir sėkmingai gynė kraštą nuo priešų. Vilmantas įsikūrė netoliese, ten kur stūkso Vilmanto kalnas ir kur įmūrytas stebuklingas varpelis. Rambynas pasirinko aukščiausią kalną ir jį supantį tankų mišką nuo seno dievų gyvenamą. Ant kalno Rambynas padėjo atneštą akmenį ir prašė Perkūną jį saugoti. Jis sakė, kad tegul kalnas į Nemuną nugrius, jei piktadario ranka palies šį akmenį...

Taip atsirado šventasis kalnas, savo garsumu pralenkiantis visus kitus. Prie aukuro nuolat budėjo kriviai ir vaidi-

los, o žmonės melstis ir aukoti atvykdavo iš pačių tolimiausių vietovių.

Po daugelio metų kraštą ištiko didelė nelaimė. Kryžiuočiai netikėtai užpuolė Rambyną, nužudė paskutinį jo kunigaikštį Skriaudupį, išžudė gyventojus. Kriviai ir vaidilos pabėgo, kalne užkasę Perkūnui dovanotas brangenybes. Tačiau ir vėliau dar ilgai čia ateidavo žmonės, meldavosi, aukodavo dievams aukas. Jaunavedžiai prašydavo laimės ir pasisiekimo deivės Laimos. Svetimšaliai stebėjosi aukuro dydžiu, kurio nulygintas paviršius spindėjo saulėje. Ilgainiui tūlas vokiečių panoro akmenį suskaldyti. Nė vienas vietinis žmogus nesutiko tokio niekšiško darbo atlikti. Teko kviesti svetimšalius. Tačiau aukuro akmens sunaikinimas jiems brangiai kainavo. Tik sudavus į akmenį, pirmajam vyrui skeveldros išmušė abi akis, antrasis susilaužė ranką. Trečiasis akmenį suskaldė, bet po dviejų dienų mirė. Tragiškas buvo ir vokiečio – malūnininko likimas. Jis neteko turto, pakliuvo po malūno ratu ir žuvo. Netrukus į Nemuną nuvirto ir didelė kalno dalis. Taip senieji dievai atkeršijo už aukuro akmens sunaikinimą.

Anonsas - Advento šventė

LAIMA MALDŪNAITĖ CHRIST

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė maloniai kviečia visus atvykti į Advento šventę -susitikimą 2008 metų gruodžio 6 d. Berne, 14-18 val.

Vieta: Markuskirche Tellstr. 35, 3014 Bernas.

Atvykimas viešuoju transportu: Iki regioninės Wankdorf Bern geležinkelio stoties ir autobusu Nr. 20 dvi stotelės iki Markuskirche. Iki centrinės Berno geležinkelio stoties ir autobusu Nr. 20 iki Markuskirche.

Automobiliu: Išsukti iš autostrados Wankdorf Bern, tada du kartus į dešinę. Ribotas parkavimo vietų skaičius yra prieš pat pačią salę.

Programoje numatyta:

14-16 val.

registracija, Kalėdų eglės puošimas, užkandžiai.

15.30 val.

atvyksta Kalėdų senelis iš Lietuvos

16.30 val.

teatro „Raganiukė“ pasirodymas

17.00 val.

deserto bufetas

Įėjimo kaina – 15 frankų aktyviems ŠLB nariams, 20 frankų svečiams ir pasyviems ŠLB nariams. 3-16 m. vaikams - 5 frankai. Vaikai iki 3 metų ir bendruomenės garbės svečiai nuo šio mokesčio atleidžiami.

Prašome atsinešti: skanumyną deserto stalui bei gėrimų pagal savo pageidavimus. Šalti užkandžiai, vanduo, kava ir arbata bus vietoje. Būtų labai smagu, jeigu vaikas ar paauglys, gaunantis dovanėlę, pasiruoštų pasisveikinti su Kalėdų seneliu lietuviškai, pasakytų jam ačiū, o dar smagiau - padainuotų dainelę ar pasakytų lietuvišką eilėraštuką.

Labai lauksime visų visų, didelių ir mažų, kalbančių tiek lietuviškai, tiek bet kuria kita pasaulio kalba. Juk Adventas - tai klausimų ir atsakymų metas, puiki proga pasikeisti metų patirtimi ir susikaupti Šv. Kalėdoms.

Šventės metu paaugliams bus skirtas atskiras kambarys, kur galės klausytis muzikos, pasišnekėti savomis temomis.

Jūsų registraciją **iki gruodžio 4 dienos** mielai priims Jovita Fink tel: 052 317 21 88, arba el. paštu: jovitazamaryte@hotmail.com

Markuskirche internetinė svetainė: www.markus.gkgbe.ch.

Lauksime Jūsų visų!

Gražaus
80-ojo jubiliejaus proga
sveikiname
mūsų gerbiama
ilgametę ŠLB narę
Jonę Pečiulionytę
ir linkime kuo geriausios
sveikatos!

Sveikiname
Valdonę ir Sébastien
Meylan, gimus dukrytei
Aurelijai
gegužės 5 dieną.

Sveikiname
Algirdą ir Danguolę Žiogus,
susilaukus pirmagimės
dukrytės **Salomėjos**
rugpjūčio 22 dieną.

ŠLB interneto svetainė
www.lietuviai.ch

Sveikiname
Sonatą ir Vilių Zabulionius,
susilaukus sūnaus **Simono**
lapkričio 1 dieną.

Naudingi adresai

ŠLB valdybos pirmininkė
Jūratė Caspersen,
Dorfstrasse 198, CH - 8706, Meilen,
tel.: +41 (0) 44 793 39 80,
jurate@caspersen.ch

LR Ambasada Šveicarijoje,
Kramgasse 12, CH - 3011, Bern,
tel.: +41 (0) 31 352 52 91,
amb.ch@urm.lt, <http://ch.mfa.lt>

LR Garbės konsulas Šveicarijoje
Michel Sogny
2 Avenue de Warens, 1203 Geneve
Tel.: +41 (0) 22 344 50 20
www.sogny.com

LR garbės konsulas Šveicarijoje
Gintautas Bertašius,
Via Luganetto 4, P.O. Box 743
6962 Lugano - Viganello 6, tel.:
+41 (0) 91 971 56 43,
g.bertasius@bluewin.ch

Lietuvių grįžimo į Tėvynę
informacijos centras, Gedimino
prospektas 64,
LT - 01111, Vilnius,
Tel.: + 370 5 23 13 623, www.lgitic.lt

PASAULIO LIETUVIS www.punskas.pl/plietuvis/
Prenumerata metams Europoje kainuoja 25 eurus. Banko duomenys:
Beneficiary: Wydawnictwo Auszra sp z o.o.
Ul. Mickiewicza 23, 16-515 Pusk, POLAND.

IBAN: PL91124018481787000020757256, **Receiving Bank:** Bank PKO S.A.
I O. w Suwalki, POLAND, Bank Swift Code: PKOPPLPW.

Tarptautinės migracijos
organizacijos Vilniaus biuras,
A. Jakšto g. 12, Vilnius. Nemokama
linija Lietuvoje tel.: 8-800-25252,
iš užsienio tel.: +370 5 2121600
www.infocentras.iom.lt

Redakcijos skiltis

Laikraštį redagavo:
Jurgita Kopitkovienė.
El pašto adresas: slz@lietuviai.ch
Laikraštį maketavo ir išleido:
Diana Brunner.
El. pašto adresas: baltija@gmx.ch

Straipsniai, reklama, informacija priima-
ma el. paštu: slz@lietuviai.ch
Laikraštis platinamas elektroniniu būdu
ir spausdinamas 200 egz. tiražu.
„Šveicarijos lietuvių žinios“ yra viešasis
visuomeninės organizacijos - Šveicarijos
lietuvių bendruomenės - informacinis

leidinys.
Spausdinama informacija nebūtinai su-
tampa su redakcijos nuomone. Už rekla-
mos turinį ir skaitytojų laiškus ŠLB atsa-
komybės neprisiima.
Perspausdinant straipsnius, būtina nuro-
dyti šaltinį.